

Tyresö kommun
Utvecklingsförvaltningen
Karin Sundström
Utredare
08-5782 95 09
karin.sundstrom@tyreso.se

TJÄNSTESKRIVELSE

2013-03-29
1 (6)

Diarienummer
2013 KFN

Kultur- och fritidsnämnden

Konkurrensutsättning av verksamheter inom kultur- och fritidsnämnden – komplettering om idrottsanläggningar och friluftsgårdar

Förslag till beslut

1. Godkänna redovisningen om idrottsanläggningar och friluftsgårdar som komplettering av utredningen om vilka verksamheter inom kultur och fritid som skulle vara möjliga för konkurrensutsättning.

Utvecklingsförvaltningen

Britt- Marie Lundberg Björk
Förvaltningschef

Karin Sundström
Utredare

Ärendebeskrivning

Kultur- och fritidsnämnden har utifrån kommunplanen gett utvecklingsförvaltningen i uppdrag att utreda vilka verksamheter inom

nämndens ansvarsområde som lämpar sig för konkurrensutsättning. Utredningen ska även ge exempel från andra kommuner. Vid nämndsammanträdet den 18 februari 2013 presenterades ett utredningsmaterial om den nämnda frågan (KFN 2013-02-18, § 5). Redovisningen noterades och nämnden gav förvaltningen i uppdrag att komplettera utredningen med de verksamheter som nämnden ansvarar för från 1 januari 2013, exempelvis Tyresövännen, Alby och Trollbäckens IP.

Konkurrensutsättning av idrottsanläggningar och friluftsgårdar i ett urval av kommuner

I denna tjänsteskrivelse redovisas vissa uppgifter om vissa förhållanden rörande idrottsanläggningar och friluftsgårdar i elva utvalda kommuner i Stockholms län.

Sammanfattning

Konkurrensutsättning av idrottsanläggningar är inte så vanlig. Det vanligaste exemplet är simhallar där upphandling genomförts och då är det ofta Medley som driver simhallarna. Däremot är det många kommuner som i olika omfattning låtit föreningar sköta drift och underhåll av idrottsanläggningar mot ersättning av ett föreningsbidrag. Det är också vanligt att föreningar sköter en del av driften vid friluftsgårdar. De inhämtade uppgifterna från andra kommuner visar att det är flera olika aspekter och lärdomar som behöver analyseras vid överlåtelse av drift och skötsel till annan än kommunen. Det har inte gjorts några omfattande uppföljningar i andra kommuner, utan bedömningarna bygger på uppgifter från tjänstemän.

Botkyrka

I Botkyrka har inga idrottsanläggningar konkurrensutsatts eller lagts ut på föreningsdrift. Det förs heller ingen diskussion om detta.

Danderyd

I Danderyd har driften av simhallen upphandlats. En fotbollsplan är föreningsdriven i övrigt drivs anläggningarna av kommunen. Ingen diskussion förs om konkurrensutsättning eller föreningsdrift av idrottsanläggningar i Danderyds kommun.

Ekerö

I Ekerö driver inte kommunen några av idrottsanläggningarna utan man har både upphandlat och överlämnat i föreningsdrift.

Frågan är mycket aktuell och kommer diskuteras politiskt relativt snart.

Tjänstemän gör bedömningen att upplägget i Ekerö inte följer lagen om offentlig upphandling. Man bör dela upp driften av en idrottsanläggning mellan verksamhetsbidrag och den tekniska driften. Verksamheten kan drivas av föreningen mot ett föreningsbidrag medan den tekniska driften bör upphandlas. Det krävs också särskild kompetens hos personalen för den tekniska driften, vilket inte föreningarna alltid har.

Det går inte entydigt att säga om det blivit billigare för kommunen eftersom det ofta blivit extra kostnader för maskiner och skötsel utöver den ersättning som betalats ut till föreningarna.

En friluftsgård är föreningsdriven och det fungerar mycket bra.

Haninge

Haninge har inte konkurrensutsatt några verksamheter inom kultur- och fritidsområdet. Det pågår inte heller några diskussioner i nämnden. Två små fotbollsplaner, Dalarö och Muskö bedrivs i föreningsregi.

Nacka

I Nacka har inga idrottsanläggningar konkurrensutsatts, inte heller sköts driften av föreningar. Inom kort kommer man gå ut med anbudsfrågor gällande simhallarna. Det pågår diskussioner och utredning om att lägga ut drift av idrottsanläggningarna på andra än kommunen. När det är flera föreningsintressenter till en anläggning bör inte en förening ansvara för driften enligt Nacka.

Nynäshamn

I Nynäshamn sköter föreningar drift och underhåll vid två mindre idrottsanläggningar. En anläggning drivs gemensamt av två föreningar. Bedömningen är att detta fungerar väl.

Salem

I Salem drivs alla idrottsanläggningar av annan än kommunen. I ett par fall har regelrätt konkurrensutsättning genomförts med ett upphandlingsförfarande. Detta gäller sim- och sporthallen samt en inomhushall. Övriga idrottsanläggningar genomförs med driftsavtal med föreningar. Det finns också ett driftsavtal när det gäller hembygdsgården och ett friluftsbad. Kommunen har både föreningar och företag som motpart. Kunskapen är större hos företagen, men engagemanget är större hos föreningarna. I några fall där det krävs högre kompetens för drift, t.ex. ishallen, köper föreningen tjänster av kommunen. Kommunen äger fortfarande mark och anläggning. Det är kommunen som står för kostnaderna om det behöver göras investeringar. Kommunen går principiellt inte in med borgensåtaganden, men har gjort det i några exceptionella fall (tennisklubben, när taket rasade in).

De positiva erfarenheterna, enligt tjänstemän från Salem är att det har blivit billigare. Man genomför driften med ideellt arbete och med arbetsmarknadsåtgärder samt att ersättningen räknas upp med KPI (konsumentprisindex), vilken är lägre än löneindex. Det är också positivt att det är brukarna som får ansvaret. De negativa erfarenheterna är att det kan vara problematiskt för svaga föreningar att driva anläggningar. Det finns också problem med långsiktighet i processen. Nya avtal skrivs kanske vart tredje år och då kan föreningarna ha helt nya styrelser.

Södertälje

I Södertälje drivs tre större idrottsanläggningar i form av bolag, vilka är delägda av kommunen tillsammans med de aktiva föreningarna. Dessa har inte upphandlats. Simhallen har upphandlats. Bolagen köper i vissa fall driften av kommunen t.ex. på fotbollsanläggningen då också kommunen äger maskiner. Maskiner till ishallen ägs av bolaget. En viktig erfarenhet är att bolaget måste ha långsiktig ekonomisk hållbarhet. Bedömningen av tjänstemän är inte att det blivit billigare, men det blir ett större engagemang hos föreningarna och att det är positivt med andra utförare.

I Södertälje finns också exempel på en friluftsgård som drivs av en förening mot ett driftsbidrag. Detta fungerar mycket bra och det läggs ned mycket ideellt arbete. I detta sammanhang har det funnits en diskussion om vem som ska stå

för maskiner. Föreningen fick i ett fall köpa en maskin själva mot ett bidrag, men då blev momsen en kostnad.

Täby

Den stora hallen/badet har upphandlats. Det finns också ett antal andra idrottsanläggningar där föreningarna sköter driften. Diskussionen just nu är att kommunen ska vara ganska försiktig med att lägga ut för mycket ansvar på föreningarna. Långsiktiga investeringar måste kommunen stå för och göra en planering för. Kommunen vinner på ett gott samarbete med föreningarna, men ansvaret måste vara rimligt.

Upplands Väsby

I Upplands Väsby har man föreningsdrift vid ett par mindre idrottsanläggningar. Förvaltningen har fått i uppdrag att under 2013 titta på möjligheten att konkurrensutsätta mer verksamhet.

Värmdö

I Värmdö drivs alla idrottsanläggningar av föreningar eller av föreningen ägda bolag. Två föreningar har i ett fall gått samman och bildat ett bolag (bandy och hockeyföreningen). Bolag har bildats för att moms kan dras av och är det en större verksamhet som ska drivas är det en fördel. Ingen konkurrensutsättning har genomförts när driften lagts ut och inte heller har någon upphandling genomförts. En jurist analyserade detta innan införandet och gjorde bedömningen att ett s.k. brukaravtal kunde genomföras. Kravet har varit att verksamheten som bedrivs på anläggningen ska av väsentlig omfattning bedrivas av den egna föreningen. Föreningarna får de medel som kommunen tidigare använde för driften. Kommunen äger mark och byggnader och står för investeringar.

Värmdö kommun har också gått in med borgen i några fall när investeringar ska göras. Efter erfarenheter med att detta blivit dyrare än beräknat kommer man nu att köpa tillbaka t.ex. föreningsbyggda sporthallar till kommunen igen.

Vid förändringen av driftsansvaret i Värmdö så analyserades inte frågan om maskinparken. När kommunen drev idrottsanläggningarna så hade man maskiner som används på flera anläggningar, nu kommer krav på maskiner och garage på alla idrottsanläggningar, eftersom olika föreningar driver olika anläggningar. Vidare så blev det ett kunskapstapp, eftersom ingen personal flyttat med till föreningarna. Det som är positivt är att föreningarna känner mer ansvar och tycker att det är kul. Däremot ser man inte att det blivit mer ideellt arbete, utan föreningarna anställer personal, vilket kommunen gjorde tidigare.

En annan viktig erfarenhet är att om idrottsanläggningar ska drivas av föreningar måste ett system för uppföljning och kvalitetskontroll samt besiktning införas från start. Avtalen måste löpande följas upp och möten genomföras med föreningarna som ska dokumenteras. Det är alltid kommunen som är ansvarig i slutändan.

Ingen friluftsgård har någon annan utförare än kommunen.

Verksamhet avseende idrottsanläggningar och friluftsgård i Tyresö

Det här redovisade underlaget om förhållandena i ett urval av kommuner i Stockholms län visar att alternativ drift av idrottsanläggningar och friluftsgårdar är möjlig. För nämndens ställningstagande till det fortsatta utredningsarbetet kan det finnas skäl att ytterligare ta tillvara erfarenheter och lärdomar från andra kommuner, genom exempelvis en workshop. Vidare har det precis införts en ny organisation inom Tyresö kommun avseende idrottsanläggningarna, där fritidsavdelningen övertagit ansvaret. Fritidsavdelningen, tillsammans med Fastighetsförvaltningen, genomför för tillfället en genomgripande översyn av personal- och lokalfrågor inom fritidssektorn för att minska kostnaderna. Det är lämpligt att först se vilka effektiviseringar som kan göras inom den egna verksamheten innan beslut om konkurrensutsättning tas i nämnden.

